

1. Možnosti pobytu cizinců na území ČR ve vztahu k přístupu na trh práce

Cizinec může na území ČR pobývat na základě:

1. Bezvízového pobytu – občané třetích států
2. Krátkodobého víza – občané třetích států
3. Dlouhodobého víza – občané třetích států
4. Povolení k dlouhodobému pobytu – občané třetích států
5. Potvrzení o přechodném pobytu na území – občané EU, EHP a Švýcarska
6. Povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU, EHP a Švýcarska
7. Povolení k trvalému pobytu – občané třetích států, občané EU, EHP, Švýcarska a jejich rodinní příslušníci

1. Bezvízový pobyt

Vztahuje se na občany třetích států uvedených v příloze II Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 a dále na občany států, se kterými má ČR sjednanu příslušnou mezinárodní smlouvu, a občany států, které jsou uvedeny v nařízení vlády č. 215/2017 Sb.

Bezvízový pobyt cizince na území ČR **nesmí přesáhnout 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů** (bezprostředně předcházejícímu každému dni pobytu) a **neslouží k výdělečným účelům**. Bezvízový pobyt **může být podmíněn držením biometrického cestovního dokladu**. Cizinec nemůže na základě bezvízového styku pracovat na území ČR, jednalo by se o nelegální práci. **Nařízení vlády č. 215/2017 Sb.**, o stanovení výjimek z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti, **vymezuje konkrétní případy činností, které se pro tyto účely nepovažují za výdělečnou činnost**. Jde o činnost:

- a) výkonného umělce, pedagogického pracovníka, akademického pracovníka vysoké školy, vědeckého, výzkumného nebo vývojového pracovníka (...); výkon této činnosti na území České republiky nesmí zároveň přesáhnout 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů nebo celkem 30 dnů v kalendářním roce,
- b) člena záchranné jednotky, který poskytuje pomoc na základě mezistátní dohody o vzájemné pomoci při odstraňování následků havárií a živelních pohrom, a v případech humanitární pomoci,
- c) zaměstnance v mezinárodní dopravě, pokud je k výkonu práce na území ČR vyslán svým zahraničním zaměstnavatelem,
- d) osoby akreditované v oblasti sdělovacích prostředků,
- e) vojenského nebo civilního personálu ozbrojených sil vysílajícího státu,
- f) duchovního církve a náboženské společnosti registrované v ČR,

Tento materiál má výhradně informativní charakter a poskytuje pouze obecný orientační přehled dané problematiky

Aktualizovaná verze (31. 7. 2019)

g) cizince, který je vyslán na území ČR svým zahraničním zaměstnavatelem na základě smlouvy s českou právníčkou nebo fyzickou osobou, výlučně za účelem prohlubování dovedností a kvalifikace tohoto cizince potřebných k výkonu jeho práce u tohoto zahraničního zaměstnavatele mimo území ČR, nebo

h) osoby cestující výhradně za účelem obchodního jednání na území ČR.

2. Krátkodobé vízum

Krátkodobá víza udělují **zastupitelské úřady ČR** (výjimečně i policie na hraničním přechodu) na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 (**Vízový kodex**) k pobytu max. do 90 dnů. Vedle jiných případů jsou krátkodobá víza udělována např. za účelem **zaměstnání nebo sezónního zaměstnání**, kdy Úřad práce ČR vydá cizinci povolení k zaměstnání, které ho opravňuje k výkonu zaměstnání u zaměstnavatele, který je v tomto povolení uveden (povolení k zaměstnání se nevydává pouze v případech, kdy tak stanoví zákon o zaměstnanosti).

3. Dlouhodobé vízum (vízum k pobytu nad 90 dnů)

&

4. Povolení k dlouhodobému pobytu

Dlouhodobá víza i povolení k dlouhodobému pobytu uděluje **Ministerstvo vnitra** na základě **zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců** na území ČR. Opravňují cizince k pobytu **delšímu než 90 dnů, nejdéle však 1 rok v případě dlouhodobého víza a v případě povolení k dlouhodobému pobytu (podle účelu pobytu) až na dobu 3 let.**

Za účelem zaměstnání se dlouhodobé vízum vydává pouze pro sezónní zaměstnání, a to na dobu maximálně 6 měsíců. Cizinec je povinen mít platné povolení k zaměstnání od Úřadu práce ČR.

Platnost dlouhodobého víza vydaného na dobu kratší než 1 rok lze prodloužit maximálně na dobu do 1 roku.

Platnost povolení k dlouhodobému pobytu lze prodloužovat opakovaně; kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance a kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu EU lze prodloužit maximálně na dobu do 1, resp. 3 let pobytu v celé EU.

O dlouhodobé vízum se žádá výhradně na zastupitelském úřadu ČR v zahraničí; výjimkou je pouze dlouhodobé vízum za účelem strpění pobytu, o které se žádá pouze na území ČR.

U některých účelů pobytu platí, že cizinec na území ČR vstupuje nejprve jako držitel dlouhodobého víza a v závěru jeho platnosti na území žádá o vydání povolení k dlouhodobému pobytu. U jiných platí, že cizinec na území ČR sice vstupuje jako držitel dlouhodobého víza, to mu však bylo vydáno pouze k tomu, aby si po příjezdu na území ČR převzal průkaz o povolení k pobytu (vízum typu D/VR). O některé účely pobytu cizinec žádá

Tento materiál má výhradně informativní charakter a poskytuje pouze obecný orientační přehled dané problematiky

Aktualizovaná verze (31. 7. 2019)

výhradně z území ČR (strpění pobytu, hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti).

V případě, že cizinec hodlá na území pobývat dlouhodobě, podává žádost o dlouhodobé vízum nebo o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem, za jakým chce na území pobývat. Dlouhodobé vízum nebo povolení k dlouhodobému pobytu opravňuje cizince k pobytu na území a k plnění účelu, pro který bylo toto oprávnění vydáno.

Dlouhodobé vízum má podobu štítku vyznačeného v cestovním dokladu cizince.

Povolení k dlouhodobému pobytu se vydává formou samostatné karty, která kromě údajů jeho držitele, kódu účelu pobytu a dalších event. poznámek, obsahuje nosič dat s biometrickými údaji.

Následující tabulka znázorňuje jednotlivé účely pobytu, jejich typy, pobytové oprávnění a přístup cizince na trh:

Účel pobytu	Typ	Vstup na území	Přístup na trh práce
Podnikání	OSVČ	vízum → povolení k pobytu	povolovaný
	Účast v právnické osobě	vízum → povolení k pobytu	povolovaný
Investování		povolení k pobytu	povolovaný
Zaměstnání	Sezónní zaměstnání	vízum	povolovaný
	Mimořádné pracovní vízum	vízum	povolovaný
	Zaměstnanecká karta (duální & neduální)	povolení k pobytu	povolovaný nebo volný
	Modrá karta	povolení k pobytu	povolovaný
	Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance	povolení k pobytu	povolovaný
	Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu EU	povolení k pobytu	povolovaný
Sloučení rodiny	Rodinný	vízum → povolení k pobytu	povolovaný
	Společné soužití rodiny	povolení k pobytu	volný
Studium		vízum → povolení k pobytu	volný
		povolení k pobytu	volný
Hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti		povolení k pobytu*	povolovaný nebo volný

Tento materiál má výhradně informativní charakter a poskytuje pouze obecný orientační přehled dané problematiky

Aktualizovaná verze (31. 7. 2019)

Strpění pobytu		vízum → povolení k pobytu*	povolovaný
Rezident jinde v EU		povolení k pobytu	volný
Vědecký výzkum		povolení k pobytu	volný
Ostatní		vízum → povolení k pobytu	povolovaný nebo volný

* Žádost je podávána pouze na území ČR.

Cizinec může v průběhu pobytu na území ČR účel svého pobytu za určitých podmínek změnit.

Je-li držitelem dlouhodobého víza, účel pobytu změnit nemůže. Držitel dlouhodobého víza vydaného za jiným účelem však může ve stanovených případech na území ČR požádat např. o zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo jiné povolení k dlouhodobému pobytu.

Pokud již cizinec má povolení k dlouhodobému pobytu, platí pro změnu účelu pobytu další různá omezení (např. na účel podnikání lze přejít až po 5 letech, ze strpění pobytu na zaměstnaneckou kartu až po 3 letech). Držitel dlouhodobého víza za účelem sezónního zaměstnání nebo mimořádného pracovního víza změnit účel pobytu nemůže.

Cizinci lze vydat povolení k dlouhodobému pobytu i k několika různým účelům pobytu současně. Cizinec však může, **kromě povoleného účelu pobytu fakticky plnit i další**, aniž by bylo třeba plnění tohoto účelu formalizovat jeho povolováním (např. cizinec pobývající za účelem sloučení rodiny může i studovat). Pokud bylo cizinci vydáno povolení k dlouhodobému pobytu pro několik účelů pobytu, má **vždy pouze jeden průkaz**.

Právní úprava některých účelů pobytu vychází z implementace unijní legislativy.

Účel pobytu	Směrnice
Duální zaměstnanecká karta	2011/98/EU
Modrá karta	2009/50/ES
Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance	2014/66/EU
Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu EU	2014/36/EU
Společné soužití rodiny	2003/86/ES
Studium	2016/801/EU
Rezident jinde v EU	2003/109/ES
Vědecký výzkum	2016/801/EU

Tento materiál má výhradně informativní charakter a poskytuje pouze obecný orientační přehled dané problematiky

Aktualizovaná verze (31. 7. 2019)

Vybrané účely pobytu:

a) Podnikání

Účel podnikání existuje ve dvou možnostech. Buď je cizinec **osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)**, nebo je **účasten v právnické osobě**, např. jednatel společnosti. V případě, že chce na území ČR nad rámec podnikání i pracovat, **je povinen požádat Úřad práce ČR o povolení k zaměstnání**; to neplatí, bude-li se jednat o podnikatele, který má volný přístup na trh práce dle § 98 zákona o zaměstnanosti (ZoZ), např. proto, že v ČR vystudoval akreditovanou SŠ nebo VŠ.

b) Investování

Specifickým typem podnikání je **investování**, kdy cizinec hodlá na území ČR investovat minimálně 75 miliónů Kč a vytvořit nejméně 20 nových pracovních míst, k čemuž doloží podnikatelský plán Ministerstvu průmyslu a obchodu. I v tomto případě platí, že pro případné zaměstnání cizinec **musí mít povolení k zaměstnání od Úřadu práce ČR**.

c) Zaměstnání

K výkonu zaměstnání na území ČR slouží několik typů pobytu: zaměstnanecká karta, modrá karta, sezónní zaměstnání, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance a karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu EU.

Dlouhodobé vízum za účelem sezónního zaměstnání je vydáváno nejdéle na dobu 6 měsíců a cizinec potřebuje **povolení k zaměstnání od Úřadu práce ČR**. Z tohoto pobytu není možné, na území ČR podat žádost o vydání jiného typu pobytového oprávnění.

Mimořádné pracovní vízum je na rozdíl od jiných typů pobytových oprávnění vydáváno pouze tehdy, pokud jeho vydávání dočasně aktivuje **nařízení vlády**. Maximální doba platnosti víza činí 12 měsíců a cizinec potřebuje **povolení k zaměstnání od Úřadu práce ČR**. Z tohoto pobytu není možné na území ČR podat žádost o vydání jiného typu pobytového oprávnění.

Zaměstnanecká karta je nejčastějším typem pobytu cizince za účelem zaměstnání. Je vydávána jako duální nebo neduální. V případě duální zaměstnanecké karty musí mít cizinec volné pracovní místo z centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty, kterou spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí přes jednotlivé pobočky Úřadu práce ČR. V případě neduální zaměstnanecké karty se jedná o cizince, kteří mají volný přístup na trh práce dle § 98 ZoZ nebo mají vydáno povolení k zaměstnání od Úřadu práce (vyslaný zaměstnanec). Zaměstnanecká karta opravňuje cizince k výkonu práce

Tento materiál má výhradně informativní charakter a poskytuje pouze obecný orientační přehled dané problematiky

Aktualizovaná verze (31. 7. 2019)

u zaměstnavatele, na pracovní pozici a místě výkonu, pro které mu byla tato karta vydána. V případě kódového označení se nerozlišuje mezi duální a neduální zaměstnaneckou kartou.

Modrá karta je určena pro cizince, kteří mají vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání (pokud studium trvalo alespoň 3 roky), a jejich mzda činí minimálně 1,5 násobek průměrné hrubé roční mzdy (stanovené každoročně sdělením MPSV). Cizinec musí mít volné pracovní místo uvedené v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli modré karty.

Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance slouží pro zaměstnání cizince na pozici manažera, specialisty nebo zaměstnaného stážisty ze třetích zemí do kapitálově propojené pobočky v ČR. V případě, že chce zaměstnanec vykonávat činnost **u jiné společnosti**, musí **požádat o zaměstnaneckou kartu**.

Karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu EU slouží pro zaměstnání cizince na pozici manažera, specialisty nebo zaměstnaného stážisty z jiného členského státu EU, který mu vydal kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

V případě, že chce zaměstnanec vykonávat činnost u jiné společnosti, musí **požádat o zaměstnaneckou kartu**; to neplatí, **je-li držitelem povolení k pobytu vnitropodnikově převedeného zaměstnance vydaného jiným členským státem EU a je vnitropodnikově převedený na území ČR na dobu nepřesahující 90 dnů v kterémkoliv období 180 dnů (v takovém případě má volný přístup na trh práce)**.

d) Sloučení rodiny

V případě sloučení rodiny **je potřeba rozlišovat**

- dlouhodobé vízum a dlouhodobý pobyt za **účelem rodinným** a
- dlouhodobý pobyt za **účelem společného soužití rodiny** na území.

V případě dlouhodobého víza za účelem rodinným nemá cizinec volný přístup na trh práce a potřebuje povolení od Úřadu práce ČR nebo zaměstnaneckou kartu, aby mohl pracovat. V případě, že je cizinec držitelem **povolení k dlouhodobému pobytu za účelem rodinným** a chce pracovat, musí požádat o **zaměstnaneckou kartu**.

V případě dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny na území má cizinec volný přístup na trh práce, a to dle ustanovení § 98 ZoZ.

Tento materiál má výhradně informativní charakter a poskytuje pouze obecný orientační přehled dané problematiky

Aktualizovaná verze (31. 7. 2019)

e) Studium

Pro účely volného přístupu na trh práce je rozhodujícím aspektem zejména, zdali se jedná o **akreditované vysokoškolské studium**, které lze považovat za „soustavnou přípravu na budoucí povolání“ podle § 5 ZoZ. V těchto případech má cizinec **volný přístup na trh práce** dle § 98 ZoZ.

f) Hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti

Tento typ pobytu slouží pouze cizincům, kteří v ČR dokončí studium nebo vědecký výzkum a následně chtějí zahájit výdělečnou činnost. Povolení lze vydat až na dobu 9 měsíců. Pokud je povolení k dlouhodobému pobytu vydáváno cizinci, který v ČR **získal vysokoškolské vzdělání**, má **volný přístup na trh práce**. Pokud je vydáváno cizinci, který **dokončil vědecký výzkum**, **volný přístup na trh práce nemá**.

g) Strpění pobytu na území

Specifickým typem pobytu na území je dlouhodobé vízum a dlouhodobý pobyt za účelem strpění. Jedná se o případy, kdy cizinci brání překážka na jeho vůli nezávislá ve vycestování z území ČR (např. válečný konflikt v zemi původu, zdravotní komplikace), je svědkem nebo poškozeným v trestním řízení nebo podal žalobu proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (např. proti rozhodnutí o zrušení platnosti dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu) a požádal o přiznání odkladného účinku této žaloby. **U pobytu za účelem strpění pobytu na území nemá cizinec volný přístup na trh práce** a k případnému zaměstnání potřebuje povolení k zaměstnání od Úřadu práce dle § 97 ZoZ.

h) Dlouhodobě pobývajícím rezident v jiném členském státu EU

Je-li cizinec **rezidentem v jiném členském státě EU**, má **volný přístup na trh práce** dle § 98 ZoZ. Skutečnost rezidency cizinec prokazuje povolením k trvalému pobytu vydaným jiným členským státem EU, které obsahuje zápis o přiznání statusu dlouhodobě pobývajícího rezidenta ES. Volný přístup na trh práce cizinec získává po vydání povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU vydaného ČR.

i) Vědecký výzkum

Vykonává-li cizinec na území ČR vědeckou činnost ve veřejné výzkumné instituci nebo jiné výzkumné organizaci podle zvláštního zákona, **má volný přístup na trh práce** dle § 98 ZoZ.

Tento materiál má výhradně informativní charakter a poskytuje pouze obecný orientační přehled dané problematiky

Aktualizovaná verze (31. 7. 2019)

j) Ostatní

Do této kategorie se zahrnují další (výše neuvedené) účely pobytu. V praxi se často jedná o studium v neakreditovaných vysokoškolských studijních programech nebo o vzdělávací aktivity jiného typu (jazykové kurzy apod.). K výkonu zaměstnání na území ČR je v případě držitelů dlouhodobých víz vyžadováno **povolení k zaměstnání nebo zaměstnanecká karta**, držitelé povolení k dlouhodobému pobytu musí požádat o **zaměstnaneckou kartu**. Od 31. 7. 2019 je pod účel pobytu „ostatní“ nově podřazeno i standardní **středoškolské nebo vyšší odborné studium**. V takovém případě má cizinec **volný přístup na trh práce** dle § 98 ZoZ, je-li toto studium „soustavnou přípravou na budoucí povolání“ podle § 5 ZoZ.

5. Přechodný pobyt občana EU/EHP a Švýcarska

Občan EU má vždy **volný přístup na trh práce**.

6. Povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU/EHP a Švýcarska

Právní úprava vychází z unijní směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Občanovi třetího státu, který je rodinným příslušníkem občana některého členského státu EU (včetně ČR), vydává Ministerstvo vnitřní věci **povolení k přechodnému pobytu** s názvem „Pobytová karta rodinného příslušníka občana Evropské unie“. V případě rodinných příslušníků občanů Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska tento doklad nese název „Průkaz o povolení k pobytu pro cizince“. Od 1. 8. 2019 se potvrzení vydává již jen s platností na 10 let. Potvrzení vydané přede dnem 1. ledna 2010 pozbývá platnosti k 31. prosinci 2019. Potvrzení vydané po 1. lednu 2010 pozbývá platnosti uplynutím 10 let ode dne jeho vydání.

Cizinec, který podal žádost o toto pobytové oprávnění, má **volný přístup na trh práce** stejně jako cizinec, kterému již bylo vydáno. Nebude-li ovšem žádosti vyhověno, rodinný příslušník občana EU ztrácí volný přístup na trh práce.

7. Trvalý pobyt

Pobytovým oprávněním, které cizinci přiznává největší rozsah práv, je trvalý pobyt. V případě trvalého pobytu mají držitele tohoto oprávnění **volný přístup na trh práce** dle § 98 ZoZ. Do stejné skupiny lze řadit i osoby, kterým byl na území České republiky udělen **azyl nebo doplňková ochrana**.